

PROBLEME PROCESUALE PRIVIND VALORIFICAREA CRIMINALISTICĂ A MICROOBIECTELOR

Constantin PISARENCO,
doctorand

SUMMARY

Were examined using micro objects as evidence. We highlighted the difficulty of establishing the legal regime of the different types of micro objects. Have been submitted special rules of order the criminological and procedural penal working with micro objects.

Keyword: Forensics, criminal, traces, micro objects, material sources of evidence.

REZUMAT

Au fost examinate ipotezele de utilizare a microobiectelor în calitate de probe. În acest sens, am evidențiat dificultatea stabilirii regimului juridic de tratare a diferitelor tipuri de microobiecte. Astfel, au fost înaintate propuneri de elaborare și reglementare a unor reguli speciale atât de ordin criminalistic, cât și de ordin procesual-penal de lucru cu microobiecte.

Cuvinte-cheie: criminalistică, proces penal, urme ale infracțiunii, corpuri delictive, microobiectele, surse materiale de probă

Introducere. În legislația procesual-penală în vigoare nu există indicații concrete privind locul microobiectului în rândul surselor materiale de probă. Nu toate obiectele utilizate în practică, în calitate de probe, sînt cuprinse în art. 93 din Codul de procedură penală (CPP) al R. Moldova. În sursele științifice există diferite puncte de vedere în această privință.

Scopul studiului nostru constă în dezvăluirea conceptului și a semnificației contemporane a microobiectului în rândul surselor materiale de probă.

Materiale și metode aplicate. Pentru atingerea scopului prestabilit, au fost aplicate diferite metode de cercetate științifice: inductivă și deductivă, comparativă, a interpretării logice a normelor de drept etc. Drept suport științific și normativ au servit lucrările cercetătorilor autohtoni și ale celor din alte țări, acte legislative din Republica Moldova și din alte state.

Rezultate obținute și discuții. În literatura științifică există debateri privind întrebarea din ce moment urmele materiale, inclusiv microobiectele, dobîndesc statut de corp delict. În această privință există părerea că, pînă la emiterea ordonanței privind anexarea la dosarul penal a obiectelor materiale, acestea nu pot fi considerate corpuri delictive [1, 2, 3].

În opinia noastră, această părere este discutabilă. Dacă pînă la emiterea ordonanței în cauză microobiectele nu sînt corpuri delictive, dar au fost deja descoperite, ridicate și au găsit reflectare în materialele

dosarului (de exemplu, în procesul-verbal al cercetării la fața locului, al percheziției, depunerii declarațiilor), atunci apare întrebarea, destul de motivată: în ce temei se asigură păstrarea acestor microobiecte? Or art. 159 din CPP al RM [4] prevede doar păstrarea corpurilor delictive, și nu conține prevederi pentru celelalte urme materiale, descoperite la fața locului. Legea nu conține o altă normă ce să asigure siguranța «oricăror obiecte», nerecunoscute încă drept corpuri delictive. Nu găsim un răspuns convingător la întrebarea dată în niciuna dintre sursele cunoscute. Acest fapt pune la îndoială punctul de vedere conform căruia microobiectele, obiectele sau alte urme materiale nu sînt corpuri delictive pînă cînd ele nu sînt anexate la dosarul penal în baza ordonanței ofițerului de urmărire penală, întocmită special în acest scop.

Cu toate acestea, noi împărtășim teza lui A. S. Jelezneak și cele ale altor savanți despre faptul că orice microobiecte și obiecte referitoare

la faptă, depistate și ridicate în modul prevăzut de legislație, constituie corpuri delictive, indiferent de emiterea ordonanței de anexare a lor la dosarul penal [5], deoarece ordonanța emisă de ofițerul de urmărire penală reprezintă doar o formă procesuală, ce confirmă oficial relevanța lor pentru materialele dosarului penal.

În legislația procesual-penală nu există indicații concrete privind timpul și termenul emiterii de către ofițerul de urmărire penală a ordonanței de anexare a corpurilor delictive la dosarul penal. În sursele științifice există diferite puncte de vedere în această privință.

Unii autori propun ca ordonanța să fie emisă imediat după depistarea, cercetarea, fixarea și prelevarea obiectelor sau microobiectelor ce au relevanță pentru dosar [6]. Alții consideră că acest lucru trebuie înfăptuit după ce va fi constatat că obiectele și microobiectele într-adevăr conțin urme ale crimei [1, p. 10]. O a treia opinie susține că ordonanța trebuie emisă după ce vor fi constatate particularitățile real existente la macro- sau microobiect și care au relevanță pentru dosar [7]. Iar în comentariile științifico-practice ale CPP al RSFSR, există recomandarea ce presupune că, înainte de a emite ordonanța de a anexa obiectele la dosarul penal, este necesar de stabilit prin expertiză dacă macro- sau microobiectele ridicate constituie corpuri delictive [8]. Este greu de acceptat o astfel de recomandare.

Noi considerăm că, în toate ca-

zurile, trebuie să existe un singur temei pentru emiterea ordonanței de anexare a corpurilor delictive la dosarul penal: prezența pe obiecte sau microobiecte a informației criminale care poate fi utilizată pentru soluționarea și cercetarea crimelor la orice etapă a cercetării preliminare și a procedurilor judiciare.

Conceptul «micro- și macro-obiect» nu poate fi definit, adică un obiect cu caracteristicile calitative și cantitative să fie posibil de atribuit, în mod unic, la o anumită clasă, dar însuși conceptul de *microobiect* actualmente nu poate fi considerat general acceptat, ceea ce ar fi o condiție necesară pentru utilizarea lui în legislație. În practică, aceasta ar putea crea anumite dificultăți în stabilirea normelor juridice de abordare a lor. Astfel, la diferiți subiecți ai procedurii de judecată penală (de exemplu, ofițerul de urmărire penală și avocatul) pot apărea divergențe privind determinarea tipului de probă în procesul probatoriu. Obiectul anexat la materialele dosarului penal în calitate de microcorp delictiv, în urma demersului avocatului, poate fi retras din proces în urma atribuirii argumentate a acestuia la categoria (macro)corpurilor delictive uzuale [9].

Este absolut firesc ca microobiectele nedescoperite, neidentificate și nefixate să nu devină corpuri delictive în sensul art. 93 din CPP al RM. Totuși, formațiunile materiale ce se referă la microobiecte, în virtutea caracteristicilor cantitative și calitative, chiar dacă unul dintre motive nu a fost identificat de ofițerul de urmărire penală (specialist), reprezintă «obiecte (...) care au păstrat asupra lor urme ale crimei și pot servi drept mijloc pentru descoperirea crimei și constatarea circumstanțelor cauzei penale» (art. 93 din CPP al RM). În situația în care există un obiect material ce, din cauze legislative, nu poate fi anexat în calitate de corp delictiv, microobiectul nu dobândește statut de dovadă și poate fi examinat doar în legătură nemijlocită cu obiectul-purtător, care se și prezintă în această calitate. Apare întrebarea: în ce calitate microobiectul poate fi utilizat în procesul probațiunii?

După cum scria R. S. Belkin,

«din practica existentă, ofițerul de urmărire penală (instanța), presupunând justificat că pe unele sau alte obiecte se găsesc microobiecte, face apel la expertiză, cere de la expert, înainte de toate, răspuns la întrebarea: există pe obiectele prezentate pentru cercetare microobiecte, microaplicări? Executând sarcina ofițerului, expertul efectuează cercetarea obiectelor prezentate și, când le depistează, fixează faptul în concluzia sa» [10, p. 114-115]. R. S. Belkin subliniază că microobiectele astfel depistate, dobândind semnificație de corpuri delictive, sînt supuse cercetării experte ulterioare pentru soluționarea altor probleme ale sarcinii experte. «Astfel, expertul practic colectează (detectează, fixează, ridică) probe, pentru care fapt, conform Legii, el nu este în drept» [10, p. 115].

La asemenea acțiuni ale expertului, care depășesc competența lui, ofițerul de urmărire penală și instanța ignoră încălcarea vădită a legii. Doctrina procesuală nu s-a expus pe marginea acestei probleme. Doar pe la sfârșitul anilor '80 ai secolului trecut tema dată a fost abordată de prof. L. V. Vinițki [11]. În opinia lui, cercetarea obiectelor purtătoare de microobiecte trebuie efectuată la locul descoperirii lor, de regulă, în cadrul cercetării la fața locului, cu participarea specialistului. Microobiectele ce pot fi descoperite și individualizate după caracteristicilor lor în timpul cercetării în cauză sînt descrise detaliat în procesul-verbal al cercetării și apoi sînt anexate la dosar în calitate de corpuri delictive. Microobiectele ce nu pot fi detectate în cadrul cercetării la fața locului, dar a căror prezență se presupune în mod justificat, sînt detectate pe obiectele purtătoare în condiții de laborator, în timpul cercetării suplimentare de către ofițerul de urmărire penală, cu participarea nemijlocită a specialistului. Anume ofițerul de urmărire penală întocmește procesul-verbal privind detectarea lor, în care sînt fixate particularitățile lor individualizatoare.

Constatăm că recomandările lui L. V. Vinițki nu și-au găsit realizare în practica de urmărire penală, care și anterior opta pentru calea de a

ordona experților soluționarea problemelor de descoperire a microobiectelor.

Mai mult decît atît, un șir de savanți [12, 13] presupun că legea ar trebui să acorde expertului dreptul de a colecta probe în câteva cazuri special stabilite, cum ar fi la investigarea obiectelor – eventuale purtătoare de microobiecte – și la înfăptuirea cîtorva tipuri de expertize, în special, examinarea medico-legală a cadavrelor și a persoanelor vii.

Se propune reexaminarea dreptului expertului de a colecta de sine stătător materiale pentru cercetare specială: «la cercetarea posibilelor obiecte-purtătoare de microobiecte expertul are dreptul să ridice de sine stătător microobiectele detectate de el; la cercetarea medico-legală a cadavrelor și a persoanelor vii, expertul are dreptul să ridice obiectele ce nu se referă la obiectele cercetării în cauză, pot avea importanță pentru cauza penală și, în consecință, să devină corpuri delictive; la efectuarea altor tipuri de expertiză, atunci cînd expertul detectează obiecte ce nu se referă la obiectele cercetării în cauză, el este, de asemenea, în drept să le ridice» [14, p. 216-222]. Putem fi de acord cu faptul că aceste teze sînt necesare pentru a evita pierderea de timp la adresarea cererilor către ofițerul de urmărire penală, procuror, instanță, pentru obținerea permisului de prelevare a obiectelor depistate, deoarece, nefiind ridicate la timp, aceste obiecte pot fi pierdute sau distruse în mod intenționat.

Să precizăm că legea în vigoare refuză expertului dreptul de a căuta, a detecta corpuri delictive, a înfăptui cercetarea comparată. În același timp, alin. 2 art. 151 din CPP al RM îi acordă posibilitatea acțiunilor de inițiativă: «Dacă, în cursul efectuării expertizei, expertul constată circumstanțe ce prezintă interes pentru cauza penală, dar cu privire la care nu i s-au pus întrebări, el are dreptul să le menționeze în raportul său». Art. 88, alin. 5 CPP al RM acordă expertului dreptul de a solicita acordarea materialelor suplimentare necesare pentru înfăptuirea concluziei complete. Menționăm că manifestarea acestei inițiative este dreptul, și nu obligația expertului.

În literatura de specialitate există și o altă interpretare a acțiunilor expertului, conform căreia în decursul cercetării speciale, la căutarea de către expert a microobiectelor, nu este vorba de colectarea corpurilor delictive. Astfel, în opinia lui A. V. Kociubei, în conformitate cu art. 144 CPP RM («Procedura de dispunere a efectuării expertizei»), ofițerul de urmărire penală pune la dispoziția expertului materiale. Expertul, cercetându-le, identifică un șir de calități, proprietăți și particularități. Una dintre proprietățile obiectului cercetat este prezența pe suprafața lui sau în conținutul lui a microobiectelor străine. Astfel, microobiectele în cazul dat reprezintă o parte din materialele prezentate. Cu alte cuvinte, ele sînt depistate nu în calitate de corpuri delictive, ci ca urme apărute pe obiectul purtător în circumstanțe referitoare de evenimentul faptei [15].

Această interpretare a acțiunilor expertului de depistare și cercetare a microobiectelor nu încalcă cerințele legii procesuale ce determină în calitate de subiect al colectării probelor numai persoana care îndeplinește urmărirea penală (ofițerul de urmărire penală, procurorul, instanța), întrucît microobiectele în decursul cercetării experte și ulterior rămîn urme și sînt examinate doar în legătură indisolubilă cu obiectul-purtător.

În literatura științifică este expusă părerea că orice tip de urme lăsate de infractor la locul faptei, precum și microurmele de diferite substanțe și materiale, sînt corpuri delictive [16, p. 207]. Nu putem să fim de acord integral cu acest punct de vedere, deoarece nu întotdeauna urma materială poate fi ridicată «în natură» și anexată la dosarul penal pentru ca, ulterior, să devină corp delict. În multe cazuri, este imposibil de separat urmele materiale de obiectul-purtător. Astfel pot fi, de exemplu, urmele de degete pe sticlă și alte suprafețe, urmele de dinți pe corpul victimei, vînătăi, obiecte imobile și mobile voluminoase etc.

Excepție face, după cum menționează P. A. Selivanov, persoana umană, care, din motive destul de clare, nu poate să fie corp delict.

Totuși, nu putem să fim de acord cu faptul că în acest caz corpuri delictive sînt însăși urmele [1, p. 10]. Aici se pare că este nevoie de o corectare esențială: corpuri delictive pot fi doar urmele de pe corpul uman, ce sînt accesibile pentru «ridicarea în natură». Doar o asemenea poziție este conformă cu Legea de procedură penală referitor la corpurile delictive ce sînt obiecte posibile de a fi cercetate și anexate la dosarul penal, conform art. 158 din CPP al RM.

Urmele inseparabile, în opinia savanților, reprezintă o particularitate specifică de «substrat» al probei materiale [17]. Copiile și mulajele urmelor materiale, inclusiv ale microobiectelor, deseori sînt numite «corpuri delictive derivate» [18]. Aici este important de menționat: întrucît legea nu prevede statutul de corp delict derivat, natura procesuală și semnificația corpurilor delictive, indiferent de faptul dacă sînt «derivate» sau nu, sînt identice.

În prezent, admisibilitatea utilizării corpurilor delictive derivate în calitate de surse de informație în procedura de judecată penală nu este pusă la îndoială. În plan teoretic, acest termen poate fi analizat în calitate de concept generic prin raportare cu copii, fotografii și mulaje.

La ziua de azi, legislatorul a soluționat parțial și natura procesuală a urmelor materiale inseparabile, cum ar fi diferite modificări structurale în macroobiecte sau locurile aflării pe ele a urmelor de aplicare sau incluziune ale microobiectelor, ai căror purtători sunt obiectele invizibile sau obiecte mobile masive ale faptei. Conform alin. 2. art. 159 CPP al RM, «corpurile delictive se anexează la dosar și se păstrează în dosar sau se păstrează în alt mod prevăzut de lege. Corpurile delictive care nu pot fi păstrate împreună cu dosarul trebuie fotografiate și fotografiile se anexează la procesul-verbal respectiv. Obiectele voluminoase, după fotografiere, pot fi sigilate și transmise spre păstrare persoanelor juridice sau fizice. În acest caz, în dosar se va face mențiunea respectivă».

În ceea ce privește mostrele de urme materiale și statutul lor juridic, există diferite puncte de vede-

re. Mulți autori susțin [19-21] că mostrele (inclusiv ale microobiectelor) reprezintă o categorie aparte de obiecte utilizate în procedura judiciară penală. Totuși, nu există o confirmare legislativă clară a acestui fapt.

În norma art. 154 din CPP al RM «Temeiurile de colectare a mostrelor» se prevede: organul de urmărire penală este în drept să colecteze mostre care reflectă particularitățile omului viu, cadavrului, animalului, substanței, obiectului, dacă investigarea lor are importanță pentru cauza penală; să colecteze mostre de la bănuit și învinuit, de la martori sau partea vătămată, dar numai în cazul în care trebuie să verifice dacă aceste persoane au lăsat urme la locul unde s-a produs evenimentul sau pe corpurile delictive. În cazurile necesare, colectarea mostrelor pentru cercetare comparativă se face cu participarea specialistului și se întocmește un proces-verbal conform art. 260 și 261 din CPP.

Vom nota că pentru colectarea mostrelor de microobiecte pentru cercetarea comparată se întocmește proces-verbal, iar alin. 6 art. 260 CPP al RM prevede: «mențiunea privind efectuarea, în cadrul realizării acțiunii de urmărire penală, a fotografierii, filmării, înregistrării audio, interceptării convorbirilor telefonice și a altor convorbiri sau executarea mulajelor și tiparelor de urme, privind mijloacele tehnice utilizate la efectuarea acțiunii respective de urmărire penală, condițiile și modul de aplicare a lor, obiectele față de care au fost aplicate aceste mijloace, rezultatele obținute, precum și mențiunea că, înainte de a se utiliza mijloacele tehnice, despre aceasta s-a comunicat persoanelor care participă la efectuarea acțiunii de urmărire penală». Deși în lege nu există o mențiune clară a faptului că mostrele de microobiecte pentru cercetarea comparată sînt corpuri delictive, în dosarul penal, se vorbesc numai despre necesitatea de a verifica cu ajutorul lor (mostrelor) dacă bănuitul, învinuitul, precum și martorul sau victima au lăsat urme într-un anumit loc sau pe corpurile delictive.

Susținem autorii în opinia căroră

asemănarea proprietăților materiale ale mostrelor obiectelor cu proprietățile corpurilor delictate permite reglementarea normelor generale, prin care legislația de procedură penală prevede modul de manipulare a corpurilor delictate [16, p. 209; 22, 24, p. 178].

Evident, și alte tipuri de corpuri delictate (arma crimei, obiectele cu urmele crimei etc.), mostrele de microobiecte posedă un șir de particularități, ce trebuie luate în considerație în practică [25]. Aceste particularități nu sînt atît de importante pentru a introduce în legislația de procedură penală norme speciale de reglementare a statutului lor juridic, modul de realizare, locul și termenul de păstrare a mostrelor de microobiecte. În acest scop, ar fi suficient de completat art. 155 CPP al RM prin includerea în text a cuvîntului «microobiecte» și vom obține «alte mostre și microobiecte pentru cercetarea comparată». În opinia noastră, aceste probleme apar din cauza redactării inexacte a art. 158 din CPP al RM. De aceea, propunem să fie redactat alin. 1 art. 158 în următoarea expunere: 1. «Corpuri delictate sînt recunoscute orice obiecte și microobiecte ...» și în continuare textul articolului, adică de introdus doar cuvîntul «microobiecte», ceea ce va permite eliminarea tuturor întrebărilor discutabile privind utilizarea microobiectelor în calitate de corpuri delictate în cauza penală.

Cele expuse confirmă faptul că problemele includerii microobiectelor în procedura judiciară penală nu și-au găsit încă o reflectare clară în actele normative. Există diferite păreri referitoare la faptul dacă microobiectele fac parte din categoria corpurilor delictate sau dacă ele alcătuiesc o varietate specifică, inegală de surse de probă. V. N. Kosarev și I. V. Makogon menționează două căi posibile de introducere a microobiectelor în procedura judiciară penală [26, p. 178-188]: *prima* – a recunoaște microobiectele, atît în aspect procesual penal, cît și în aspect criminalistic, drept categorie specială de corpuri delictate, regulile de lucru și modalități de includere în procedura de judeca-

tă penală, ce nu se supun regulilor generale de includere a obiectelor în rîndul corpurilor delictate; *a doua* – a aduce regulile de lucru cu microobiectele în conformitate cu normele existente ale dreptului de procedură penală.

Sîntem în totalitate de acord cu savanții citați în privința faptului că edificarea microobiectelor într-o categorie specială de corpuri delictate nu are temeuri obiective – ele sînt aceleași obiecte materiale ce se depistează, sînt descrise și folosite în procesul penal. Prin urmare, unica modalitate ar fi coordonarea actelor legislativ-normative, departamentale, a recomandărilor științifico-metodice și utilizarea practică a lor în lucrul cu microobiectele.

O astfel de coordonare a normelor și recomandărilor se reduce la un singur fapt – acordarea microobiectelor a statutului de corp delictat și, respectiv, stabilirea legăturii lor cu evenimentul faptei pînă la începutul expertizei. Conform acestei teze procesuale, microobiectele pot fi cercetate atît la etapa preliminară, cît și în decursul expertizei, iar rezultatul poate fi utilizat, pe deplin justificat, în procesul penal în calitate de corpuri delictate.

Concluzii. Anexarea la dosar a microobiectelor în calitate de corpuri delictate are sens doar dacă concluzia expertizei confirmă importanța lor pentru urmărirea penală, adică este justificată relevanța lor pentru cauză.

Este necesară instituirea regulilor de lucru cu microobiectele conform normelor existente ale dreptului procesual-penal; coordonarea actelor legislativ-normative, departamentale, a recomandărilor științifico-metodice și a utilizării practice în lucrul cu microobiectele.

Utilizarea informației criminalistice legate de microobiecte pentru emiterea ipotezelor și în alte scopuri operative nu necesită fixare procesuală, iar în scopuri probatorii pot fi utilizate doar acele date factice care au fost colectate cu ajutorul mijloacelor prevăzute de lege. La aceste mijloace se referă, pe lîngă procesele-verbale ale acțiunilor de urmărire penală, și concluziile expertizei, și corpurile delictate.

Referințe bibliografice

1. Селиванов А. Н. *Вещественные доказательства*. М.: Юрид. лит., 1971, 200 с.
2. *Теория доказательств в советском уголовном процессе*. М.: Принт-медиа центр, 1973, 648 с.
3. Арсеньев В. Д. *Вопросы общей теории доказательств*. М.: Юрид. лит., 1964, 179 с.
4. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, adoptat prin Legea nr. 122 din 14. 03. 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 07.06.2003, nr. 104-110, art. 447 (cu ultimele modificări și completări din 27. 09.2013).
5. Железняк А. С. *Материальные следы – важный источник криминалистической информации*. Омск: ВШ МВД СССР, 1986, 136 с.
6. Карнович Г. Б. *К вопросу о классификации вещественных доказательств*. В: *Советская криминалистика на службе следствия*. Вып. 8. М., 1956, с. 21-23.
7. *Научно-практический комментарий УПК РСФСР*. Под ред. Л.Н. Смирнова. 3-е изд., испр. и доп. М.: Юрид. лит., 1970, 558 с.
8. *Теория доказательств в советском уголовном процессе*. М.: Принт-медиа центр, 1973, 649 с.
9. Кочубей А. В. *Микрообъекты как источник доказательственной информации*. В: *Вестник криминалистики*. Вып. 2 (18), М.: Спарк, 2006, с. 68-71.
10. Белкин Р. С. *Курс криминалистики*: В 3-х т. Т. 3. *Криминалистические средства, приемы и рекомендации*. М.: Юристъ, 1997, 480 с.
11. Винницкий Л. В. *Осмотр места происшествия: организационные, процессуальные и тактические вопросы*. Караганда, 1986, 165 с.
12. Вандер М. Б., Маланьина Н. И. *Работа с микрообъектами при расследовании преступлений*. Саратов: СВШ МВД РФ, 1995, 118 с.
13. Митричев В. С., Хрусталева В. Н. *Основы криминалистического исследования материалов, веществ и изделий из них*. СПб.: Питер, 2003, 591 с.
14. Налдина Е. И. *Процессуальные полномочия эксперта при назначении и производстве экспертизы по материалам российского уголовного*

процессуального законодательства. В: Теория и практика общественно-го развития. 2010, №1, с. 216-222.

15. Кочубей А. В. *Процессуальные особенности микрообъектов как вещественных доказательств*. В: Вестник Волгоградской академии МВД России, 2008, № 1(6), с. 80-84.

16. Рахунов Р. Д. *Вещественные и письменные доказательства в советском уголовном процессе*. В: Ученые записки ВИНУН. Вып. 10. М., 1959, с. 207.

17. Колдин В. Я. *Предмет и задачи фиксации вещественных доказательств*. В: Тезисы докладов на Межвузовской конференции по криминалистике. М., 1960, с. 2-3.

18. *Практика применения нового уголовно-процессуального законодательства в стадии предварительного расследования*. М.: Госюриздат, 1961, с. 44.

19. Белкин Р. С. *Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике*. М.: Юридическая литература, 1964, 223 с.

20. Винберг А. И., Кочаров Г. И., Миньковский Г. М. *Актуальные вопросы судебных доказательств в уголовном процессе*. В: Социальная законность. 1963, №3, с. 26.

21. Жбанков В. А. *Образцы для сравнительного исследования в уголовном судопроизводстве*. М., 1969, 168 с.

22. *Средства доказывания в уголовном процессе*. Ч. 1. Галкин В. М. Под ред.: Полевой Н. С. М., 1967. с. 232.

23. Нурғалиев М. А. *Понятие вещественного доказательства в уголовном процессе*. В: Правоведение, 1972, № 3, с. 116.

24. Петрухин И. Л. *Экспертиза как средство доказывания в советском уголовном процессе*. М.: Юрид. лит., 1964, 178 с.

25. Жбанков В. А. *Криминалистические средства и методы раскрытия неочевидных преступлений*. М.: Изд-во Акад. МВД СССР, 1987, 90 с.

26. Косарев В. Н., Макогон И. В. *Использование микрообъектов в расследовании преступлений*. Волгоград: Изд-во ВолГУ, 232 с.

ПОРЯДОК ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ВЫПЛАТЫ СТРАХОВОГО ВОЗМЕЩЕНИЯ В ДОГОВОРАХ ПО АВТОСТРАХОВАНИЮ

К. СИЧИНСКИЙ,

Докторант Института Юридических и Политических Исследований Академии Наук Молдовы

SUMMARY

In this research the author makes comparative analysis of the specifics of the estimation of loss and of the procedure of the payment of insurance indemnity in the contracts of fully comprehensive motor insurance contracts and compulsory civil liability insurance in respect of the use of the motor vehicle.

Keywords: motor insurance, fully comprehensive insurance, compulsory civil liability insurance in respect of the use of the motor vehicle, estimation of loss, insurance indemnity.

АННОТАЦИЯ

В настоящей статье автор проводит сравнительно-правовое исследование особенностей порядка определения размера и порядка выплаты страхового возмещения в договорах добровольного имущественного автострахования КАСКО и договора обязательного страхования автогражданской ответственности.

Ключевые слова: автострахование, КАСКО, обязательное страхование автогражданской ответственности, размер ущерба, страховое возмещение.

Актуальность темы настоящей статьи обусловлена тем фактом, что в 2013 году в Республике Молдова был существенно изменен порядок определения размера реального ущерба и выплаты страхового возмещения в автостраховых договорах. Более того, автор не может не заметить, что любые исследования в данной области никогда не потеряют актуальности и практического значения, поскольку именно малое количество соответствующих исследований, а, главное, отсутствие их широкого освещения является одним из факторов, благоприятствующих страховым компаниям и обеспечивающих для них выигрышное положение по сравнению с потребителями страховых услуг, которые, как правило, не обладают соответствующими специальными знаниями.

Немедленно после получения заявления от страхователя или потерпевшего страховщик обязан открыть дело об ущербе и запросить у компетентных органов и организаций (органы внутренних дел, пожарная служба, прокуратура, медицинское учреждение) информацию о происшествии и его последствиях.

В течение установленного периода (как правило, не более 5 рабочих дней для договора добровольного имущественного автострахования КАСКО и не более 5 рабочих дней для договора обязательного страхования автогражданской от-

ветственности [4, п. с) ч. (1) ст. 19]) с момента получения извещения о наступлении страхового случая, причинившего материальный ущерб, страховщик, после согласования со страхователем времени и места осмотра, обязан в его присутствии осмотреть поврежденное имущество и составить протокол об установлении ущерба.

После получения от страхователя и/или потерпевшего всех предусмотренных законом или договором документов (ст. 19-21, 25 Закона об обязательном страховании гражданской ответственности за ущерб, причиненный автотранспортными